

Фазана симптом – “грипозний” язик: звичайної форми та розмірів вологий язик, обкладений білим нальотом із характерним “опалесціюванням”, набуває синювато-білого, “фарфорового” кольору.

Запропонована нами модель (дерево цілей) “Організація підготовки студентів-медиків” не є остаточною і може у процесі дослідження доповнюватися та змінюватися відповідно до ідей системного підходу.

Література

1. Козакова Г.А., Маригодов В.К., Слободянюк А.А. Высшее техническое образование (педагогический, дидактический и социально-психологические аспекты): Монография. – Севастополь: Изд-во СевНТУ. – 2001. – 268 с.
2. Інфекційні хвороби: Методичні вказівки для самопідготовки студентів / Сост. Денисенко О.В., Кузик Ф.В., Москалюк В.Д., Дригібко Ж.Д. – Чернівці: Вид-во БДМА – 2004. – 112 с.

Г.Б.Штельмах

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

В статье рассматриваются преимущества личностно-ориентированного обучения во время процесса профессиональной переподготовки учителей. Создание благоприятного психологического климата в педагогическом коллективе – необходимое условие формирования творческой личности учителя.

The article deals with the preference of the personal and orientative teaching during the process of pedagogical training. Favourable psychological climate in any pedagogical collective is a necessary condition in forming of creative teacher's personality.

У проблемах і труднощах сьогодення надзвичайно загострюється питання особистості, її входження в соціум, адекватної реакції на проблеми глобалізації та інформатизації. Дуже важливим є питання виховання духовності педагогів.

Одним із важелів духовності є інтелект, якого набувають учителі на курсах підвищення кваліфікації.

Роль освіти в розв'язанні питань формування творчої особистості педагога незаперечна. За теорією соціальних систем Т.Парсонса, освіта як соціальна система визначається в 4-х функціях: відтворення відповідних зразків суспільної поведінки, адаптація до нових соціальних умов, досягнення цілей, інтеграція системи.

Кредитно-модульна система у світлі програми Болонського процесу вказує на шляхи наближення до особистості й підвищення якості освіти. Саме кредитно-модульна система сприяє виявленню інтелектуальних інтересів і підвищенню інтелектуальної працездатності. А інтелект може набутися лише через відповідно організований навчальний процес на курсах підвищення кваліфікації, який переростає в постійну самоосвіту. Особистісноорієнтоване навчання є однією з найвищих цінностей особистості й суспільства, виступає засобом формування творчої особистості вчителя. Воно має ряд переваг перед традиційним навчанням.

Проблему особистісноорієнтованого навчання досліджували відомі психологи сучасності К.О.Абульханова-Славська, О.Г.Асмолов, Г.О.Балл, І.Д.Бех, В.Д.Давидов, В.О.Моляко, А.В.Петровський, В.В.Рибалка, В.В.Столін, Т.М.Титаренко, І.С.Якиманська.

Філософсько-педагогічні аспекти особистісно орієнтованого навчання у вітчизняній педагогіці визначили С.У.Гончаренко, І.А.Зязюн, О.В.Киричук, В.Г.Кремень, О.Я.Савченко та інші.

Вихідні положення особистісно орієнтованого навчання розроблені І.С.Якиманською:

- особистісно орієнтоване навчання має забезпечити розвиток і саморозвиток особистості учня як суб'єкта пізнавальної та предметної діяльності;
- має забезпечувати кожному учневі можливість реалізувати себе в різних видах діяльності;
- зміст освіти, її засоби й методи організуються так, щоб учень міг вибирати предметний матеріал, його вид та форму;

— особистісно орієнтоване навчання будується на принципі варіативності.

На думку І.С.Якиманської, особистісно орієнтоване навчання передбачає такий вид роботи, де в центрі знаходиться особистість людини, її самоцінність.

Мета нашої статті полягає в розкритті переваг особистісно орієнтованого навчання перед традиційним під час процесу професійної перепідготовки вчителів.

Пріоритетом особистісно орієнтованого навчання є учіння, під час якого педагоги поглиблюють свої знання, удосконалюють професійно значущі якості особистості, комунікативні, організаторські та експресивні здібності. Навчання в такому випадку ми розглядаємо як засіб, що дозволяє розкрити процес учіння, як суб'єктивну діяльність.

Учіння – це організаційна частина свідомої діяльності вчителя, де проявляється його особистість. Учіння вчителів – це складний процес переопрацювання власного досвіду, його змін під впливом навчання, формування новоутворень; це побудова індивідуальних моделей пізнання.

На відміну від традиційного підходу до процесу професійної перепідготовки педагогічних кадрів, при особистісно орієнтованому навчанні процес спрямований на засвоєння інформації слухачами курсів. За умови особистісно орієнтованого навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителі виступають у ролі носіїв індивідуального, особистого досвіду, прагнуть до розкриття власних потенційних можливостей, закладених генетично.

Під час процесу професійної перепідготовки вчителів методична служба ставила перед собою мету – допомогти кожному вчителю в розкритті його власного потенціалу засобами організації відповідних умов. За умови традиційного навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителі розширюють науковий світогляд, удосконалюють навички користування предметними знаннями під час практики.

Особистісно орієнтоване навчання дозволяє вчителям проявляти особливий інтерес до саморозкриття, самореалізації на основі врахування власного практичного досвіду і особистісного ставлення до нього. За умов традиційної

організації курсів підвищення кваліфікації педагогам нав'язується чийсь педагогічний досвід, який для них не має ніякої значущості.

Технологія особистісно орієнтованого навчання в процесі професійної перепідготовки включала:

1. Постійне збагачення досвіду творчої діяльності педагогів, формування механізму самоорганізації, самореалізації особистості кожного вчителя;
2. Конкретні предметні знання, які виступали в ролі засобу пізнання і перетворення дійсності.

Зміст курсової перепідготовки передбачав спеціальне конструювання навчального матеріалу на основі врахування різних засобів навчальної роботи, обумовлених стилем опрацювання навчального матеріалу кожним слухачем курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. В процесі традиційного навчання педагоги отримують навчальний матеріал, не адаптований до їхніх індивідуальних особливостей, учителі його засвоюють на репродуктивному рівні, не розвиваючи своїх професійних якостей.

На практичних заняттях з курсової професійної перепідготовки педагогічних кадрів ми давали можливість кожному учаснику занять проілюструвати виконання творчих завдань, намагалися тактовно організувати роботу вчителів, щоб стимулювати їх до використання різних засобів навчання без страху помилитися, правильно перекласти, створювали педагогічні ситуації спілкування педагогів, під час яких кожен учитель, незалежно від своїх можливостей, міг проявити творчість, ініціативу, узяти щось собі для практичної діяльності.

Велику роль, на наш погляд, відіграє створення сприятливого психологічного клімату в учительській аудиторії, який сприяє засвоєнню різних видів і форм людської діяльності. Це давало можливість кожному вчителю, по-перше, будувати суб'єктивну модель пізнання, яка вміщує не тільки логічно суттєві, але й особистісно значущі ознаки об'єктів, що пізнаються, по-друге, розвивати креативність, яка дозволяла педагогам постійно шукати і знаходити вихід із ситуації; по-третє, будувати нову модель, спираючись на знання, що є в індивідуальному досвіді.

Особистісно орієнтоване навчання дозволяло побачити індивідуальність кожного вчителя, а це у свою чергу давало можливість керівникам курсів підвищення кваліфікації обрати найкращий шлях до розв'язання будь-яких педагогічних завдань процесу професійної перепідготовки вчителів. Це дозволяло не лише діагностувати освітньо-виховне середовище, уточнювати цілі курсової перепідготовки, виходячи з особливостей освітньо-виховного середовища, яке є засобом самовдосконалення суб'єктів процесу професійної перепідготовки учительських кадрів, а й обирати зміст, форми, методи роботи, що відповідають оптимальним результатам удосконалення педагогічного професіоналізму.

Саме це слугувало ключем для обґрунтування вибору форм роботи на курсах підвищення кваліфікації вчителів.

Заняття на курсах підвищення кваліфікації ми проводили з урахуванням фізіологічного, творчого, особистісного, інтелектуального потенціалу вчителів, а також морально-психологічного клімату, створеного в учительському колективі. Саме це забезпечувало формування творчої особистості кожного вчителя.

Проілюструємо застосування окремих методик як підґрунтя організації особистісно орієнтованого навчання на прикладах фрагментів практичних занять з англійської мови, проведених у формі рольової гри.

Так, на практичному занятті “Винаходи в науці і техніці в ХІХ – ХХ століттях” працювали чотири групи вчителів, які представляли інновації в науці і техніці по століттях. Кожна група мала своє завдання. Робота кожної групи організувалася за допомогою ситуації. Наведемо приклад практичного заняття на тему: “Історія створення комп'ютерів”. Учасникам було запропоновано обрати для себе найбільш придатний образ оратора, довести тезами свого виступу бачення новизни, що дозволяє глибше пізнати світ і себе в цьому світі.

В основу проведення цих занять покладено діяльнісний принцип О.М.Леонтьєва та В.А.Петровського та особистісно-рольовий В.І.Войтка.

Завдяки цим підходам на курсах підвищення кваліфікації ми створювали творчу атмосферу, яка об'єднувала

інтелектуальні, емоційно-вольові, практично-дієві прояви особистості. Атмосфера допомагала обрати вчителям особистіснозначущу позицію щодо вільного вибору ролі, яку вони виконували на занятті. Під час вільного вибору ролей ми з'ясовували характер їх пізнавальної спрямованості, особистісні труднощі в процесі виконання ролі.

Ми спостерігали високу активність учителів під час виконання завдань у групах, їх зосередженість, яскравість, образність мови, бажання виступити, захоплення результатами власної та групової діяльності, глибокі переживання. Кожен педагог виступав у ролі носія знань, які міг проявити під час ситуації. Ця діяльність є умовою позитивного прояву та сприйняття себе як особистості, що є фактором формування позитивної мотивації "Я все можу. Я – творча особистість. Мені все під силу" Під час такої діяльності вчителі відкриваються перед методистами своїми невідомими сторонами, а методисти пізнають шляхи їх самовдосконалення.

Керівники курсів підвищення кваліфікації мали змогу оцінити не тільки глибину знань кожного вчителя, але й динаміку зростання педагогів як творчих особистостей.

Таким чином, упровадження особистісноорієнтованого навчання на курсах підвищення кваліфікації вчителів дає змогу орієнтувати організаторів процесу професійної перепідготовки на особистість кожного вчителя, детально ознайомити слухачів курсів підвищення кваліфікації з методами діагностики потенціалу кожної особистості.

Л.В.Григоренко

САМОСТІЙНА РОБОТА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО СПЕЦІАЛІСТА

Стаття посвячена проблемі організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота розглядається як шлях формування майбутніх учителів.

This article is devoted to the problem of organization of students' independent work. The independent work is considered as the way of teachers training.